

ταλάντην ἐν τινι ἱερῷ ἄλασι τῆς Κυβέλης, πρὸς τιμωριαν μεταβλήθη ὑπο τῆς θεᾶς αὐτῆς τε καὶ τῆ ἐρωμένης εἰς λέοντας, καὶ ἐξουθήσαν ὑπὸ τὸ ἄρμα αὐτῆς (Ovid. Met. 10, 682) — Ἐκ τῶν δένδρων τῆ μὲν Ἑλληνικῆ Τιτανίδ. Ῥέα ἱερὰ ἦν ἡ δούξ (Ἀπολλ. π. Σουλ. Ἀπολλ. Ροδ. Α'. 1124), τῆ δὲ μητρὶ τῶν θεῶν ἡ πίτυς (Ovid. Fast. 4, 233) καὶ ἡ ἀμυγδαλὴ (Πλουτ. Ζ'. 17. 5.) — Οἱ Πυθαγόρειοι σύμβολον τῆς χθονίης θεᾶς Ῥέας εἶχον τὸ τετράγωνον (Πλουτ. Ἰσ. καὶ Ὀσ. 30), ἡ ἀφιέρουσι αὐτῷ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ (Martian. Capella. 7. p. 238). Ὑστερον ἀριερώθη αὐτῇ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ λέοντος. Ἄλλα σύμβολα ἦσαν ἡ διγένεια ἡ ἀνδρογυνία, ἡ ἐκτομή, ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρικοῦ μέλους, τοῦ Ἄττου, ἡ ἀπιστία τοῦ ἀγαπιτοῦ, τὸ ἀφθαρτον παντὸς σωματ. μέλους αὐτοῦ, τὰ διάφορα μουσικὰ ὄργανα, οἷον τὸ στρογγύλον τύμπανον, ὁ αὐλὸς, ἡ σάλπιγξ κτλ. τὸ τρίγωνον, τὸ σκῆπτρον, αἱ μάστιγες, αἱ κατὰ τὴν ἀνατολήν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου ὀρχήσεις καὶ τὰ ὅμοια, ἅτινα πάντα εἶχον μυστικῶς τὴν σημασίαν τῶν οἷον ὁ θάνατος τοῦ Ἄττου τὴν κατὰ τὸν χειμῶνα ἐξασθένειν τῆς ζωογόνου τοῦ ἡλίου δυνάμεως καὶ τὴν ἐντεῦθεν διακοπὴν τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τῆς φύσεως, τὸ ἀφθαρτον τοῦ σώματος τοῦ τὴν κατὰ τὸ ἔαρ ἀνανέωσιν καὶ ἀκμαιοτήτα τῆς ζωογόνου δυνάμ. τοῦ ἡλίου, τὸ στρογγ. τύμπανον τὸν κύκλον τοῦ κόσμου, ἡ σάλπιγξ μετὰ τῶν ὀπιῶν τὴν ἁρμονίαν τοῦ παντὸς, αἱ ὀρχήσεις τὰς κινήσεις τοῦ ἡλίου καὶ οὕτω καθεξῆς (Sueton. Octav. 68. Πλουτ. π. Ἰσ. κ. Ὀσ. 30. 63. Λουκ. π. ὄρχ. 17.) κτλ. Ἡ Μήτηρ εἶχε καὶ μαντικὴν καὶ ἰατρικὴν δυνάμιν. Οἰνόνη ἡ γυνὴ τοῦ Πάριδος ἐμαθε πρὸ αὐτῆς τὴν μαντικὴν (Ἀπολλ. Γ'. σ. 385). Ἡ θεὰ ἰάτρειν τὴν παραφροσύνην (Πινδ. Πυθ. 3. Διοδ. Γ'. 1. 57). Οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἦσαν ἰατροὶ (Cybelae cultores pathici. Lob. Agl. 639. 1015). —

Ζ.) *Εἰκονικὴ παράστασις τῆς Ῥέας.* Τὸ ἰδανικὸν τῆς Ῥέας παρέστησαν ὁ Φειδίαις (Ἀρῶ. Περιπ. Ποντ. Εὐξ. ἐν τοῖς Γεωγρ. τοῖς Ἐλαστ. Τομ. Α'). Ὁ Νικόμαχος (περὶ τὴν 115. Ὀλυμπ.) ἐγράψε τὴν ἐπὶ λέαντος καθήμενην Μήτηρα τῶν θεῶν (Πλιν. Ἰστ. φυσ. 35, 36, 22). Παρίσταται δὲ σπανίως ἱσταμένη (ὡς ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Δοκιμείου, Ἀποδικεῖας τῆς ἐν Φρυγίᾳ, Μαγνησίᾳ τῆς ἐν Σιπύλλῃ καὶ ἄλλων πολ.), ἐν γένει δὲ καθήμενη ἐπὶ θρόνου (Πινδ. Ὀλ. 2, 40). Φέρει στέφανον τειχικὸν ἢ πῖλον πυργουίδῃ, ὑφ' ὃν κρυπνίζεται ἡ καλύπτρα. Τὸ κάλλιστον τῶν διασωθέντων ἀγαλμάτων αὐτῆς ἐστὶ τὸ τοῦ μουσείου Ρίο Clementino. Πᾶμπολλα νομίσματα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μάλιστα τῶν μετὰ Χρ. χρόνων ἔχουσι τοιαύτας παραστάσεις. Ἄλλ' αἱ παραστάσεις εἰσὶ ἀλληγορικῶς παρίστων καὶ τὰς προσωποποιημένας πόλεις καὶ ἐπαρχίας. Ἐν ἄλλαις παραστάσεσιν ἡ θεὰ ὄχεται ἐφ' ἄρματος λέοντων (λεοντόδιδου) ἢ ἱππέας λέοντα. Αἱ τέσσαρες πλευραὶ τοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ μουσεῖῳ βωμοῦ φέρουσι τὰ ἑξῆς ἀνάγλυφα: 1) Ῥέα γαμαί ἐκτεταμένη καὶ ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τακετοῦ κρατούμενη· 2) Κρόνος δεχόμενος παρὰ τῆς

Ῥέας τὸν λίθον· 3) Ζεὺς θηλαζόμενος ὑπὸ τῆς αἰγῆς (Ἀμαλθείας). Ῥέα καθήμενη δύο Κούρητες τὴν πυρρίχην ἀρχοῦμενοι· 4) Οἱ θεοὶ προσκυνοῦντες τὸν Δία. (Mus. Capitol. IV. 5.). Οὕτω καὶ ἄλλαι πάμπολλαι τοιαῦται παραστάσεις σώζονται, ὧν ἡ ἐξαριθμησις ἤθελεν ἡμᾶς ἀποπλανῆσαι. Ἄλλα μνημεῖα τελευταῖον παρίστων τὴν ἐν Φρυγίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ τοῦ Διονύσου συνισταμένην Κυβέλην. Οὕτως αὐτὴ κρατεῖ τὸν μικρὸν Διόνυσον (Petit-Radel Mus. Napol. I, 75). Ἄλλαχοῦ ἡ μεγάλη Μήτηρ καὶ αἱ νόμφοι ἐν τινι σπηλαίῳ ὑποδέχονται πανηγυρικὴν πρόσταθον εὐσεβῶν, ἐν ᾧ ὁ αἰγოსκελὴς Πᾶν μετὰ τῆς σύριγγος καθηται ὑπερθεῖν τοῦ σπηλαίου. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν θεῶν ἡ Κυβέλη μόνη κἀθηται. Λεοντιδούς τις κεῖται ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς. Παραστάσεις δ' ὅμοιαί τῃ ἡμετέρᾳ εἰσὶν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Διοδικεῖας (Mionnet. n. 701.), καὶ ἐν μιᾷ τῶν πλευρῶν τοῦ ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Ῥώμης εὐρεθέντος τετραπλεύρου βωμοῦ, ἐνθα ἡ θεὰ, ἐφ' ἄρματος λέοντων ὄχουμένη, ἐν μὲν τῇ ἐτέρᾳ τῶν χειρῶν κρατεῖ τύμπανον, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ κλῶνα δάφνης ἀλεξικακού, καὶ ὁ Ἄττις ἐρείδόμενος ἐπὶ πίτυος καὶ ὡσεὶ κεκρυμμένος ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου ἀλέκτωρ καθήμενος ὁ Ἄττις ἀνυψοῖ τὸ τύμπανον· τὸ δὲ βόβαλον κεῖται παρ' αὐτῷ. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τούτου φέρεται ὁ ἐπιγραφὴ Μ. Δ. Μ. Ι. (Matris Deum Magnae Idaeae) ET ATTINIS. (Zoega Bassir. 13. 14.) κτλ. κτλ.

Η'. *Θυσίαι, καὶ ἐορταί.* Τῇ Ῥέᾳ ἐθύοντο ταῦροι καὶ κριοί, καὶ αἱ θυαίαι αὐταὶ ὀνομάζοντο *ταυροβόλια* καὶ *κριοβόλια*, ἐν οἷς καθ' ὠρισμένα ἔτη ἐτελοῦντο καὶ καθαρμοί. Ὁ μέλλων καθαρθῆναι ἱστάμενος ἐν λάκκῳ ἐδέχετο ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ τὸ αἷμα τοῦ ταύρου, τοῦ σφαζομένου ἐπὶ τινος πηγματος ξυλίνου (Fr. Creuzer symbolik. σ. 77.). — Περὶ τῶν ἐορτῶν ἐγένετο ἤδη λόγος ἀνωτέρω. — Περὶ πάντων τούτων τῶν περὶ Ῥέας καὶ τῶν θεασωτῶν αὐτῆς πρὸ Jacobi, Mytologie, σ. 780—792. — Fr. Creuzer, Symbolik. σ. 274—78. — Pauly, Real-Encyclopaedie d. class. Alterthumsw. σ. 638—643.) —

Δ. Ι. *Μαυροφρίδης.*

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

—ο—

Ὅτε ἤμην εἰς Σικελίαν ἐγνώρισα περίεργόν τινα ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἐάν ὀνομάσω, ἡμερολόγιον ἐμψυχον ἢ ἐφημερίδα σκανδάλου δὲν θά πταίσω βεβαίως. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὅστις εἶχε χαρακτῆρας ὅλως σικελικῶς, ἦτοί βίνα ὀξείαν, πώγωννα ἐπιμήκη, κοιλίαν βαθυστρώγγυλον, καὶ φυσιογνωμίαν εἰς ἄκρον ζωορᾶν καὶ εὐκίνητον, ἦτο μὲν ἀμαθής, ἀλλ' ἐλάλει πολλὰ, συνοδεύων πᾶσαν σχεδὸν λέξιν διὰ ποικίλων

χειρονομιών ἤτο δὲ καὶ ἀγαθὸς καὶ ὑποχρεωτικός, πνευματώδης, καὶ εὐλαβὴς· ἀλλ' εὐλαβὴς ὀλιγώτερον πρὸς τὸν Θεὸν ἢ τὴν Παναγίαν, ὀλιγώτερον πρὸς τὴν Παναγίαν ἢ τοὺς ἁγίους, ὀλιγώτερον πρὸς πάντας τούτους ἢ τοὺς βασιλέους, ἔχουν τὰ χάλκινα νομισμάτια τὰ ὅποια ἐδίδον οἱ περιηγηταὶ εἰς τὴν πολιορκητικὴν ἰκανότητά του.

— *Illustrissimo signor cavaliere*, μὲ εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ πολιορκητὴς οὗτος, ὅστις ὠνομάζετο Καλαβρῆσας, ἰδέτε τὰ ἐρείπια ἐνὸς πύργου Σαρδάνων. Ἐξεύρατε βέβαια ὅτι οἱ μουσουλμάνοι ἐκυρίευσαν ἄλλοτε τὴν Σικελίαν. Ἐδῶ εὐρέθησαν κόκκαλα γιγάντων· ἐδῶ, ὑπ' αὐτὴν τὴν στοᾶν, ἀνεκάλυψα καὶ ἐγὼ ἐσχάτως δύο ἀρχαῖα νομίσματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν φέρει κεφαλὴν Μινωταύρου τὸ δὲ Ἴσιδος. Σκοπεύω νὰ συντάξω ὑπόμνημα περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἀνακαλύψεώς μου, καὶ νὰ τὸ ἀφιερῶ εἰς τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Πανόζμου, ἡ ὁποία θὰ μὲ ὀνομάσῃ ἀναμριδῶλος μέλος ἐπίτιμον ἢ ἀντεπιστέλλον. Ἐπειδὴ δὲ εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ αἱ συστάσεις τῆς ἐξοχότητός σας θὰ συντελέσουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν μου, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ δώσετε ἰδιόχειρόν σας εἰς τινὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν.

Διὰ νὰ καθησυχᾶσω τὸν ἀναγνώστην ἀποροῦντα διὰ τί μὲ ὠνομάζεν ὁ Καλαβρῆσας ποτὲ μὲν ἐξοχώτατον ποτὲ δὲ ἐνδοξώτατον, λέγω πρὸς αὐτόν ὅτι εἰς Ἰταλίαν αἱ περὶ ἰσότητος ἰδέει δὲν κατώρθωσαν εἰσέτι νὰ ἐκρίζωσιν τὰς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι, κατὰ παράβασιν τινὰ ὅχι ἀδικαιολόγητον τῶν ἐξεῶν μου, ταινία κυανόλευκος ἐστόλιζε τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους μου.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ δύσμορφον, αἱ φιλοκερδαῖς περιποιήσεις καὶ ἡ πολυλογία τοῦ ὁδηγοῦ μου, παραβαλλόμεναι μάλιστα πρὸς τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὡραίαν φύσιν, μ' ἐνέπνευσαν ἀηδίαν· ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰς συνείδησα, ὥστε καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ διηγήθῃ, ἐνῶ περιπρόχόμεθα, τὴν ἱστορίαν του.

« Ἐγεννήθην, μὲ εἶπεν, ἐξοχώτατε, εἰς Ἀκράγυντα ὁ πατήρ μου ἐπάγγελμα εἶχε τὸ τοῦ κουρέως, ἐπαίξε ταύτην, ἦτον εὐπροσῆγρος καὶ πανταχοῦ παρῶν εἰς τὴν πόλιν· ἐνυμφεύθη δὲ γυναῖκα νεαπολίτιδα, ἡ ὁποία μόνην προίκα ἔφερεν εἰς αὐτόν τὴν προστασίαν ἐξοχωτάτου τινὸς πρίγκιπος, ὅπως εἶθε καὶ ἡ ἐξοχότης σας. Ἀλλ' ὁ μακαρίτης πατήρ μου εἶχε καὶ ἄλλο προτέρημα· ὅχι μόνον ἐξυρίξεν ἀλλὰ καὶ διηγείτο θαυμάσια καὶ ἐξωγράφειεν ὀλίγον. Ὁ πρίγκιψ ἦταν πλούσιος, καὶ ἡ ἀπέραντος ἐξοχότης εἶχε ἀνάγκην ἀγαλμάτων. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ κάμῃ, ἡ δὲ κεφαλὴ του ἦτον ὁπωσοῦν εὐκαιρὸς, ἐστοχάσθη καλὸν νὰ περάσῃ τὸν κειρὸν του στολιζὼν τὴν ἐξοχήν του· ὁ πατήρ μου ἀνέλαβε νὰ τὸν συντρέξῃ. Οἱ περιηγηταὶ μένουσιν ἐκθαμβοὶ ὅταν ἐπισκεπτόμενοι τὴν ἐξοχήν αὐτὴν βλέπουσιν τὰ ἀγάλματα. Ἐδῶ εἶνε Βάκχος τοῦ ὁποίου τὴν κοιλίαν σχηματίζει μεγάλη σταφυλὴ, ἐκεῖ Ἔρως καθήμενος ἐφιππος ἐπάνω εἰς σῆλιγγα, καὶ παρακάτω περιφρῆμος φιάλη μαρμαρίνη

δεκαοκτὼ ποδῶν ὕψος ἔχουσα. Μὴ νομίσετε, ἐξοχώτατε, ὅτι ὁ πατήρ μου ὑπῆρξεν ὁ ἐκούσιος ἐφευρέτης αὐτῶν τῶν ἀλλοκότων πραγμάτων· ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πρέπει νὰ τρέφωμεν τὰ τέκνα μας, καὶ ὁ πατήρ μου δὲν εἶχε ὀλίγα.

« Ἐγὼ ὁμῶς, ὅστις ἤμην τότε νέος, εἶχα ἄλλας ιδέας· τόσῳ κατεφρόνουσιν τὰς ἀηδίας ἐκείνης ὥστε ἀπεποιήθην νὰ διαδεχθῶ τὸν πατέρα μου. Ἐκτύπησα λοιπὸν εἰς τὴν βράχιν μου τὰ φορέματά μου, ἔβαλα εἰς τὸ θυλάκιόν μου ὀλίγους βασιόκους, καὶ ὑπῆγα εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου Φαρνάκην, ὅστις μὲ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μὲ παραλάβῃ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν. Καὶ ἐγείνα μὲν τοιοῦτος ἀλλὰ δὲν ἤμην καλός. Κατετάχθην λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ πάπα, διὰ τῆς προστασίας τῆς ἐρωμένης ἐνὸς καρδινάλιου, καὶ θὰ ἔφερα ἀκόμη τὰ ἔπλα ἐὰν ἡ Κ. Μολιέρη, ἀπατήσασα τὸν ὀσιώτατον ἐραστήν της, δὲν ἀπεβάλλετο ἀπ' αὐτόν. Ἐπεσα λοιπὸν καὶ ἐγὼ μαζὴ μὲ τὴν κυρίαν. Τί νὰ γείνω τότε; Ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τῶν σχέσεών μου μὲ τὴν αὐλήν τοῦ Βατικανοῦ, εἶχα συλλάβει κλίσειν τινὰ διὰ τὴν ποίησιν, καὶ ἔκαμα ἐνίοτε μερικοὺς στίχους, ἐχειροτονήθην ἀμέσως αὐτοσχεδιαστής, καὶ μεταβαίνων πέντε ἔτη ὀλόκληρα ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ κράτος εἰς κράτος, ἐκολλοῦσα εἰς ἕκαστον νέον περιηγητὴν τοὺς αὐτοὺς στίχους, ὀλίγον τι μεταβεβλημένους. Ἀλλὰ τὰ γράμματα δὲν εἶναι εὐφορα, καὶ μάλιστα ἡ ποίησις δὲν εἶναι διόλου ἐπικερδής. Ἐπέστρεψα λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα μου μὲ εὐκαιρὸν βαλάντιον, καὶ ἀνέθεσα ὄλας μου τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν εὐγενῶν περιηγητῶν καὶ εἰς τὰς μικράς μου ἀρχαιολογικὰς γνώσεις. »

Ἐπειδὴ ἡ διήγησις αὐτὴ ἐξεκόνιζε τὰ ἔθη τῆς νέας Ἰταλίας, ἀρῆκα τὸν Καλαβρῆσαν νὰ μὲ ἀναπτύξῃ ἐτι μᾶλλον τὰς θεωρίας του, τὰς ὁποίας ἀνεμίγνυε καὶ μὲ τινὰ ἀνέκδοτα.

« Οἱ ἐμπορικοὶ καὶ βιομήχανοι λαοὶ, μὲ εἶπεν ἄλλοτε, δὲν ἔχουν πλέον μυθιστορίαν· μυθιστορίαν νομίζουσι μάχας, διαπληκτισμοὺς, κωμικὰς τινὰς ἐφευρέσεις, συμβεβηκότα ἀλλόκοτα, παραδοξολογίας παρά φύσιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἴδια λαῶν ἀγρίων ἢ μισοπολιτισμένων. Χάρης ὁμῶς εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἀλφάδι τοῦ εὐθυγράμμου πολιτισμοῦ δὲν ἐξωμάλισιν ἀκόμη ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ αἰσθήματα, αἱ ἐκρήξεις τῶν παθῶν, ἡ ποίησις, οἱ νεωτερισμοὶ δὲν ἐξωρίσθησαν ἀπὸ τὴν γῆν. Τῆ ἀληθείᾳ ἀμφιβάλλω ἂν ὅταν ὅλοι οἱ δρόμοι καὶ ὅλαι αἱ πόλεις τῆς οἰκουμένης ὑποβληθῶν εἰς τὴν εὐθυγραμμίαν αὐτὴν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν τὸ κτηματολόγιον τῆς ἀνθρωπότητος συμπληρωθῇ, ὅταν ὅλη ἡ γῆ μεταβληθῇ εἰς μέγα κατάστημα ἐμπορικόν, ἂν, λέγω, οἱ ἄνθρωποι θὰ κοιμῶνται ὑπὸν γλυκύτερον, ἢ ἂν αἱ τρυφαὶ αὐτῶν καὶ ἀπολαύσεις θ' αὐξήσονται. Οἱ παιηταὶ ὁμῶς καὶ οἱ ζωγράφοι θὰ ἐκλείψουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ τέχνη θ' ἀποθάνουν.

« Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐὰν ἀπὸ τὰς πολυχρονίους περιπλανήσεις μου μ' ἔμειναν ἀναμνήσεις τινὲς αἱ ὁποῖαι

μὲ τέρπουσαν πάντοτε, τὰς ἀναμνήσεις αὐτὰς δὲν χρεωστώ οὔτε εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀγνότητά τῶν ἀμερικανικῶν ἠθῶν, οὔτε εἰς τὴν κατ' ἐπιτήδευσιν ὑπερβολικὴν σεμνότητα τῶν ἠθῶν τῆς Σκωτίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀποκοιμισμένην Ἰταλίαν, τὴν πυρέσσουσαν Ἰσπανίαν καὶ τὴν αἰωνίως σπαρραστομένην Μεξικὴν. Ἐνθυμούμαι ἀκόμη τὰς θρησκευτικὰς ἐορτὰς τῶν ἀγρίων εἰς τὰ θάλασσας ἀρκτοῦς Ἀμερικῆς, καὶ τινὰς ἄλλας συναθροίσεις τῆς Μαλίτης καὶ Σικελίας ὅπου καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ διασκεδάσεις εἶχαν χαρακτῆρα ἰδιοῤῥυθμον, ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐγχαράσσονται ἀνεξάλειπτος εἰς τὸν νοῦν μας καὶ τοὺς ὁποίους δὲν λησμονοῦμεν ποτέ. Ἡ Σικελία, χάριν λόγου, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα εἶναι ἀπὸ τοὺς τόπους τοῦ κόσμου τοὺς πλέον ἀξιοσημειώτους, καὶ σήμερον ἀκόμη, διὰ τὴν ἰδιοῤῥυθμίαν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν πράξεών της.

α Πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τὸ Πανόρμον, μαρκίων τις ἠθέλησε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀδελφὴν του, νομφουθεῖσαν τὸν πρίγκηπα Β . . . λαμπρὰν ἐορτήν. Ὁ ἀδελφός ἦτον δυσχερῆστῆτος ἀπὸ τὸν πρίγκηπα, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ νύμφη ἔδωκε προῖκα σημαντικὴν, διότι ἐπροσποιήθη ὅτι ἦτον πλουσιώτατος. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὴν ἐκδικηθῆ διὰ τὴν ἀπάτην αὐτὴν; πῶς νὰ τὸν δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἠπατήθη ἀπὸ τὰς ψευδεῖς ἐπιδείξεις του; Ὁ μαρκίων, ἄνθρωπος πολλὰ ἰδιοῤῥυθμος, ἀπεφάσισε νὰ περιβάλλῃ τὸ γεῦμα καὶ τὸν χορὸν μὲ ἀλλόκοτόν τινα μορφήν, ὅχι μὲν νόστιμον, ἀνθέλετε, ἀλλὰ δραματικὴν.

ε Τὸ παλάτιόν του ἦτον καταφώτιστον γάστραι μὲ πορτογαλλίας καὶ μὲ ἄλλα εὖσσμα ἄνθη ἐστόλιζαν τὴν κλίμακα, πλῆθος ὑπηρετῶν, φερόντων λαμπροτάτας στολὰς, ἐκράτουσαν λαμπράδας ἀναμμένας, καὶ εὐωδία ἀρρήτοι κατέβηγον τοὺς προσκεκλημένους. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ ὠραία πράγματα ἔγειναν ἄφρατα ἐντὸς ὀλίγου, καὶ παρουσιάσθησαν ἄλλα νέα λυπηρὰ, πρόσωπα ἀλλόκοτα φοροῦντα πένθημα. Ὁ Ἔρως ἐκάθητο ἐπὶ ταμείου ὡς ἐπὶ ἀμάξης, ἐξικονίζων τὸν πρίγκηπα, ἄλλαι σκηναὶ παρίσταναν χορὸν τῶν νεκρῶν, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων κατοίκων τοῦ Πανόρμου παριστάνοντο ὑπὸ γελοίας μορφῆς. Ἐπρεπε νὰ ἰδῆτε, ἐξοχώτατε, τὴν ἀπορίαν τῶν γυναικῶν, τὸν τρόμον των, καὶ τὴν ὀργὴν μερικῶν ἀνδρῶν οἱ ὅποιοι ἀνεγνώριζαν τὴν εἰκόνα των. Μετ' ὀλίγον ἀπεσύρθη τὸ παραπέτασμα, καὶ φῶς ἐπλημύρισε ἐκ νέου τὴν αἴθουσαν. Τὸ φῶς ἦτον κυκνοῦν καὶ ἤρχετο μακρόθεν. Διὰ μέσου λεπτοτάτων ὑρασιμάτων ἐφαίνοντο νεφελώδεις τινὲς σφαιροὶ, ὡς, παραδείγματος χάριν, πλῆθος ἐρώτων γυμνῶν ὅπως περιγράφονται ἀπὸ τὴν μυθολογίαν. Πλῆθος νομφῶν ὑποδέχονται τὴν νέαν σύζυγον, καὶ ἀμαξὰ ἀνθοσκεπαστοὶ παρουσιάζονται διὰ νὰ παραλάβῃ αὐτήν. Ἡ νύμφη προβαίνει περικυκλωμένη ἀπὸ σμήνος χορευτῶν καὶ παιδίων διασκορπιζόντων ῥόδα. κτλ.

Τότε ἤρχισεν ὁ χορὸς εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν. Τσαύτη δὲ ἦτον ἡ πολυτέλεια, ὥστε βεβαίως θὰ ἐδαπάνησεν ὁ μαρκίων πολλῶν ἐτῶν εἰσοδήματά του. Ἄν καὶ ἡ φωτοχυσία ἦτον μεγάλη, οἱ φανοὶ δὲν ἐφαίνοντο, ὅτι ἦσαν κρυμμένοι ἐντὸς στόλων κρυ-

σταλίνων οἱ ὅποιοι ὑπεστήριζαν τὴν ὀροφὴν, καὶ ἔχυναν φῶς μαγικόν. Ἄλλ' αἴφνης, ὡς ἂν ἤθελεν ὁ οἰκοδεσπότης νὰ συγκρατῆ ἀλληλοδιαδόχως τὰ χαρποποιὰ διὰ θλιβερῶν καὶ τὰ ἀποτρόπαια δι' ἐρασιμῶν ἀντικειμένων, ὀλόκληρον τὸ ἔδαφος κατεβιδάσθη, καὶ μεταξὺ βορῶν καὶ στενχημῶν, καὶ ψιθυρισμῶν, καὶ κρότων προερχομένων ἀπὸ κτύπους ἐργαλείων σιδηρῶν, εὐρέθησαν ὄλοι ἐντρομοὶ εἰς ὑπόγειον σκοτεινόν, ὅπου ἦτον τὸ σιδηρουργεῖον τοῦ Ἡραίστου· σφυρία ἐκτύπουσαν ἄκμονας, κύκλωτες μαῦροι ἦνοιγαν καὶ ἔκλειαν τὴν γιγαντιαίαν φύσαν, καὶ αὐτὸς ὁ σύζυγος τῆς Ἀφροδίτης, ἀθλητῆς δυσειδῆς, ἐμάλασσε μὲ τὰς νευρώδεις χεῖράς του τὰς φλογεράς πυράγρας. Αἱ γυναῖκες, φοβηθεῖσαι, ἐφώναζαν· οἱ δὲ σύζυγοι καὶ οἱ ἐρασταὶ κατέκριναν τὴν ἀστεϊότητα ταύτην, ἡ ὁποία διήρκεσεν ὀλίγα τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας. Καὶ μετὰ ταῦτα νέα μεταβολή, εἰρηνικωτέρα καὶ πλέον παρηγορητικὴ κατεπράυνε τὴν γενικὴν δυσχερῆσκειαν.

α Οἱ συνεργάται τοῦ Ἡραίστου ἔγειναν ἄφρατοι· ὁ Ἡραίστος αὐτὸς ἐχάθη, τὸ ἔδαφος ἀνυψώθη, καὶ ὄλη ἡ ὑπόγειος αἴθουσα μαζῆ μὲ τοὺς προσκεκλημένους εὐρέθησαν εἰς δῶμα ὑψηλόν, σκεπασμένον ἀπὸ φανούς κρεμαστοὺς καὶ ἀπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς σελήνης.

α Ὅλοι ἐκάθησαν περίξ τραπεζῶν· τὸ δεῖπνον ἦτον λαμπρότατον, καὶ πάντες ἐλησμόνησαν τὰ παρελθόντα. Φαγητὰ σπανιώτατα καὶ ἐκλεκτὰ ἠρέθιζαν τὴν ὄρεξιν, καὶ ὄλων τὰ χεῖλη ἐμειδίων. Ἄλλ' ὅταν ἠθέλησαν νὰ φάγωσιν ἡ εὐθυμία καὶ ἡ ἐλπίς μετεβλήθησαν εἰς ἀπορίαν. Ἐνῶ εἰς τῶν ὁμοτραπέζων ἔβαλε τὸ μαχαίριόν του διὰ νὰ κόψῃ ὠραίαν τινὰ πῆτταν, ἠκούσθη ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῆς ἐκρηξίς ὅμοια μὲ κρότον πυροβόλου, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ πῆττα μετεβλήθη εἰς ἀνεμον. Ἐν παγωτῶν, τοῦ ὁποῖου ἡ ὄψις ἐδέλεεσεν ὄλους, ἀναψῆ καὶ ἐραγώθη μόνον του. Νέα τις ἀπλωσε τὴν χεῖρα διὰ νὰ λάβῃ ῥοδάκκινον ὠραιότατον· ἀλλὰ μόλις τὸ ἤγγιστε, καὶ ἐπέταξεν ἀπὸ αὐτὸ σάβρα ἡ ὁποία κατεφόδιε τὰς κυρίας. Εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης, ἦτον μέγιστος πύργος ζαχαρωτός καὶ εὖσμος, τὸν ὁποῖον ὄλοι ἐνόμιζαν ἀληθινόν. Μόλις ὅμως ἐκρήμανισαν ἓνα τῶν τοίχων του, καὶ πλῆθος μικρῶν πτανῶν ἐπέταξαν πτερυγίζοντα.

α Ἀτελεύτητος εἶναι ἡ περιγραφή ὄλων τῶν παραδόξων τὰ ὁποῖα ἐπενόησεν ὁ οἰκοδεσπότης· μερικὰ μάλιστα ἦσαν καὶ βάρβαρα. Ὅλα τὰ πτηνὰ τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο μαγειρευμένα ἦσαν ζωντανά· διότι, μάλισ ἐβαλλες εἰς αὐτὰ μάχαιρον ἢ περόνην, καὶ φωνάζοντα ἀνεπήδων, ἐταράτταντο καὶ κατεπιτύλιζαν τοὺς περικαθήμενους. Τὰ εἶχαν ἀποκαρωμένα μὲ ὄπιον ἢ μὲ ἄλλο τι ναρκωτικόν. Ἐπὶ τέλος ὅμως τὸ φανταστικόν τοῦτο δεῖπνον διεδέχθη ἄλλο πραγματικόν τὸ ὁποῖον ἀπεξημῶσεν ὀλίγον τοὺς συνδαιτυμόνας, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τὰς μὲν γυναῖκας νὰ λησμονήσουσιν τὰς πιτυλιθεῖσας τραχηλίας των, τοὺς δὲ ἀνδρας τὰ λιγδωθέντα ὑποκάμισά των. Ἐν τασούτῳ ὄλοι συνείδησαν τὰ παράδοξα αὐτὰ φαινόμενα· τὰ πλέον ἀλλόκοτα ἀντικείμενα παρουσιάσθησαν ἀλλεπαλλήλως εἰς τὰς

ὄψεις τῶν θηρίων, τέρατα, ἄνθρωποι φοβεροπρόσωποι, | νοντο μελαναὶ ὡς πτώματα, καὶ ἄλλοτε στεφανωμέ-
καὶ πρὸ πάντων Ἴνδοι τῶν ὁπίων εἰς ἀρχηγὸς ἐ- | ναι μὲ ἀνθη δροσερώτατα.

Ἀρχηγὸς τῶν Ἰνδῶν τοῦ Νεπάλ.

θουμάθη διὰ τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν πολυτελή καὶ | α Ἐπὶ τέλους ἐρότρωσεν ὡς ἐκ μαγείας θέατρον
πολυποικίλλον στολήν του. Ἐπίστε αἱ γυναῖκες ἐφί- | εἰς τὸ μέτρον τοῦ κήπου τοῦ μαρκιῶνος, εἰς τὸ ὁποι-

ον πολλὰ κοῦκλαι παρῶδον τὰς μυστικὰς πράξεις καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν προηγόντων τοῦ Πανδωρίου. Ἄλλοι ἐγέλων, ἄλλοι ὠργίζοντο διότι ἀνεγνώριζαν τὸν ἐαυτῶν τῶν, καὶ ἄλλοι ἐβλασφύμουν. ἤξευρετε, ἐξοχώτατε, τί ἐπρόκυψεν ἐξ ὧν αὐτῶν; ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἐξώδευσε μόνον τὰ χρήματά του, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμά του· διότι τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔλαθε δώδεκα προκλήσεις μονομαχίας, τὰς ὁποίας ἐδέχθη, καὶ εἰς τὴν τρίτην ἐφονεύθη.

α Γίνονται, ἐρωτῶ, μεταξὺ τῶν πολιτισμένων, ὡς τοὺς ὀνομάζετε, λαῶν τοιαῦτα φαντασιοκοπήματα, τὰ ὁποία εἶναι γεννήματα τῶν θερμῶν κλιμάτων, τῶν ἀργούντων ἐθνῶν καὶ τῶν δεσποτικῶν νόμων; Ὁ αὐστηρὸς πολιτισμὸς τῆς Ἀγγλίας, ἀφῆρσεν ἀπὸ τὴν Μελίτην τὸν ιδιόρρυθμον χαρακτῆρά της· πολὺν καιρὸν ἡ Μελίτη ἀμιλλᾶτο μετὰ τὴν Σικελίαν ὡς πρὸς τὴν εὐθυμίαν, τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν. Ὡ! πόσον θλιβερὰ θὰ ἐφαίνετο σήμερον ἡ Βαλέττα εἰς τοὺς γενναίους ἰππότας της ἐὰν ἦτον δυνατὸν ν' ἀναστηθοῦν ἀπὸ τὰ μνήματά των! Ποῦ εἶναι αἱ μονομαχίαι, καὶ αἱ ἀρπαγαὶ τῶν νεανίδων, καὶ οἱ ἐρωτες, καὶ αἱ πατινάδαι καὶ τὰ τραγούδια; Ἄντ' αὐτῶν δὲν εὐρίσκεις πλέον εἰμὴ τὰξιν καὶ σιωπὴν. Καὶ ὅμως ἡ εὐζωία δὲν εἶναι καλῆτέρα τῆς ποιήσεως. Τότε ἡ ἱστορία ἐκάστης οἰκογενείας ἦτον ὀλόκληρον μυθιστόρημα· μίαν ἡμέραν ἐὰν ἐκάθησο εἰς τὴν Μελίτην θὰ εὐρίσκεις δέκα δραμάτων ὑπόθεσιν. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν παθῶν τὰ ἐβλεπες βράζοντα καὶ συγκρουόμενα· αὐτὰ εἶδαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ἰδιαιτέρῳ τινι τύπον τὸν ὁποῖον εἰς μάτην θὰ ἐζήτεισ ἀλλοῦ. Δότε μετὰ τὴν ἀδειαν, ἐξοχώτατε νὰ σᾶς διηγηθῶ μερικὰ ἀνέκδοτα ὑποστηρίζοντα τὴν γνώμην μου.

Κάποιός τις Κάμπος Μελιταῖος, δικαστὴς εὐπόληπτος, τίμιος καὶ αὐστηρὸς, συνεθίξε νὰ ἐξυπνᾷ πρῶτ', διὰ νὰ μελετᾷ τοὺς δικαστικοὺς τύπους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐτρεφεν ἀπεριόριστον σέβας. ἤξευρετε βέβαια ὅτι ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς Μελίτης ἔχουν ἐξώστας σκεπασμένους μετὰ παραπετάσματα, διὰ τῶν ὁποίων βλέπεις μὲν ἐσωθεν, δὲν σὲ βλέπουν δὲ οἱ ἄλλοι ἐξωθεν. Μίαν αὐγὴν, περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας, ὁ δικαστὴς Κάμπος, ἀκούσας κρότον εἰς τὸν δρόμον, ἔτρεξεν εἰς τὸν ἐξώστην του, καὶ ἶδε δύο ἀνθρώπους ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας ἐκυνήγει τὸν ἄλλον· ὁ πρῶτος, κρατῶν μάχαιραν, ἐκτύπησε τὸν δεύτερον ὑπὸ τὸν ἐξώστην αὐτῶν τοῦ δικαστοῦ. Ὁ πληγωθεὶς ἔπεσεν ἀμέσως νεκρὸς, καὶ ὁ δολοφόνος, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισεν ὁ Κάμπος, ἀναλαβὼν τὸν πῖλόν του ὅστις εἶχε πέσει κατὰ γῆς, ἐβρίφη μακρὰν τὴν θήκην τῆς μάχαιρας καὶ ἔγεινεν ἄφαντος. Μετ' ὀλίγον ἀρτοπώλης τις, φέρων εἰς τὴν κεφαλὴν κάμιστρον μετὰ ψωμιά, ἐπάτησε τὴν θήκην καὶ κύψας τὴν ἔλαθε, τὴν ἔβαλεν εἰς τὴν ζώνην του, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του καὶ εὐρέθη πλησίον τοῦ πτώματος. Συγχρόνως οἱ χωροφύλακες, ἀκούσκυτες θόρυβον ἐφθασαν· ὁ δὲ ἀρτοπώλης, ἰδὼν αὐτοὺς ἐφοβήθη καὶ ἀπεσύρθη ἐντρομος πρὸς τὸν τοῖχον. Οἱ χωροφύλακες τὸν ἐσκάλισαν, καὶ εὐρον ἐπάνω του τὴν θήκην εἰς τὴν ὁποίαν προσηρ-

μύσθη θαυμασίως ἡ μάχαιρα ἣτις εἶχε μείνει εἰς τὸ σῶμα τοῦ φονευθέντος.

α Ὁ δικαστὴς, παρατηρῶν ἀπὸ τὸν ἐξώστην του, ἶδεν ἀκριβῶς ὅλα τὰ γενόμενα· καὶ ὅμως ἐσιώπησε· δὲν εἶπε τίποτε· δὲν ἐφάνη καὶν τόσον ἦτον προσκαλλημένος εἰς τοὺς δικαστικοὺς τύπους ὥστε ἶδε τὸν ἀθῶον ἀρτοπώλην συρόμενον εἰς τὴν φυλακὴν, χωρὶς νὰ φανερώσῃ τὸ παραμικρὸν.

α Ὁ ἀμβλύνοῦς αὐτὸς δικαστὴς ἐξήγει τὸν νόμον πολλὰ παραδόξως. Κατὰ τὴν μελιταῖαν νομολογίαν ὅλαι αἱ προσωπικαὶ μαρτυρίαι τῶν δικαστῶν ἦσαν ἄκυροι, καὶ τὰ γεγονότα ὅσα ἐγνώριζαν αὐτοὶ μόνοι πρὸ τῆς διαδικασίας δὲν εἶχαν καμμίαν βαρύτητα. Τοιαύτη ἦτον ἡ βλακία τοῦ Κάμπου ὥστε δὲν ἐνόει παρὰ μόνον τὸ γράμμα τοῦ νόμου. ἤρχισε τέλος πάντων ἡ δίκη. Ὁ δικαστὴς μας ἐξέτασε τὸν ὑποτιθέμενον ἐνοχόν· αἱ περιστάσεις ἦσαν κατ' αὐτοῦ· τὰς ἔγραψεν εἰς τὸ πρωτόκαλλον, καὶ ἤρχισαν αἱ συζητήσεις. Ἀποτέλεσμα δὲ αὐτῶν ὑπῆρξεν ὄχι ἡ ἐντελής ἀποδείξις τῆς ἐνοχίας τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ, ὡς ἔλεγεν ὁ μελιταῖος κώδικς, ἣτις καθυπέβαλεν αὐτὸν εἰς βασάνους. Ὁ ταλαίπωρος ἀρτοπώλης ἐβασανίσθη ὑπὸ τὰς ὄψεις αὐτῆς τοῦ ἡλιθίου δικαστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνόμιζε τὴν συνείδησίν του ἐλευθέραν παντὸς ἐλέγχου. Ἐὰν ὁ ἀρτοπώλης κατώρθωνε νὰ ὑπερέβῃ τοὺς βασάνους θὰ ἐσώζετο· διότι αἱ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποδείξεις δὲν ἤρκουν νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Ἀλλ' ἡ ἐπιτηδειότης τῶν δημίων, οἵτινες ἐξάρθροναν τὰ μέλη του καὶ ἀπέσπων τοὺς ὀνυχάς του τὸν ἐβίασαν νὰ εἰπῇ ὅτι ἦτον ἐνοχος.

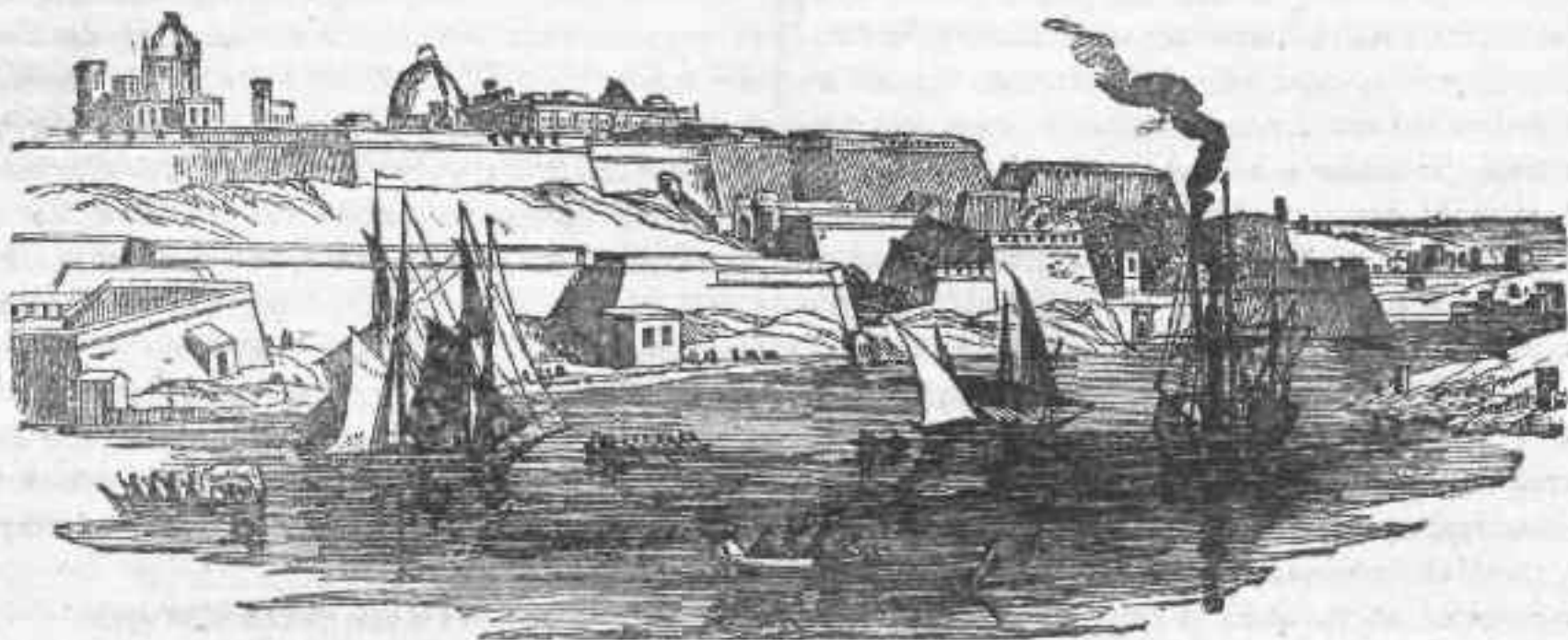
α Ἴσως νομίζετε ὅτι τότε ὁ Κάμπος εἶπεν ἐπὶ τέλους τί εἶδε καὶ τί ἤκουσε· διόλου, ἐξοχώτατε! Ἐσέβετο τὸν νόμον! Πλὴν τούτου, πιθανὸν νὰ ἐστοχάσθη ὅτι ἀφοῦ ἄφησε νὰ προχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα τόσον πολὺ, θὰ ἐφαίνετο καὶ ἀπάνθρωπος καὶ γελοῖος, ἐὰν ἐφανέρονε τὴν ἀλήθειαν, καὶ κατέστρεψε μετὰ τὰς ἰδίαις του χεῖρας τὸ οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον μόνος ἀνήγειρε μετὰ τόσον κόπον. Ἀνέγνωσε λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν αὐτὸς ὁ ἴδιος Κάμπος· ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ δήμιος ἦλθαν νὰ ἐκτελέσουν τὰ χρεῖα των, καὶ τὸ τρομερώτερον, αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐδύνατο νὰ σώσῃ τὸν ἀθῶον, ἔγεινε μάρτυς ἀτάραχος τοῦ ἀνοσιουργήματος. Μετὰ ἕξ μῆνας ὁ ἀληθὴς δολοφόνος, καταδικασθεὶς εἰς θάνατον δι' ἄλλην αἰτίαν, ὡμολόγησεν ὅτι αὐτὸς ἐπραξε τὸ ἐγκλημα διὰ τὸ ὁποῖον ἐφονεύθη ὁ ἀρτοπώλης. Εἶπε μάλιστα πρὸς τὸν δικαστὴν Κάμπου ὅτι τὸν εἶχεν ἰδῆ εἰς τὸν ἐξώστην του, καὶ ὅτι ἐκυψε διὰ νὰ ἰδῆ καλῆτερα ἐνῶ ὁ δολοφόνος ἀνεσῆκονε τὸν πῖλόν του· ὁ τρομερὸς δικαστὴς, ἀντὶ ν' ἀρνηθῇ τὴν περίστασιν αὐτήν, ἐπέμεινε λέγων ὅτι ἡ διαγωγή του ὑπῆρξε διαγωγή δικαστοῦ ἀκεραίου, καὶ ὅτι πᾶσα ἄλλη θὰ ἦτον ἀξιοκατάκριτος. Ὁ ἀρχηγὸς ὅμως τοῦ τάγματος τὸν καθήρσε.

α Μελιταῖός τις, λογομαχίσας μετὰ τινος ἄλλου, ἀνέσυρε τὴν μάχαιράν του, ἐφόνευσε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἔφυγεν. Ἀνακαλυφθεὶς ὅμως μετὰ τινος ἡμέρας, καὶ ὑπεβλήθη εἰς βασανιστήρια, ὑπέμεινε

αὐτὰ γενναίως δυσχυρίζομενος ὅτι ἦτον ἀθῶος. Ἄλλ' αἰκατ' αὐτοῦ μαρτυρίαι ἦσαν τοιαῦται, ὥστε καταδικάσθαι εἰς θάνατον. Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ὁ πατὴρ τοῦ νέου, ἠθέλησε νὰ καταβάλλῃ καὶ τελευταίαν προσπάθειαν ἐπ' ἐλπίδι νὰ σώσῃ τὸν υἱὸν του. φιλοδωρήσας δὲ τὸν ὑπηρετὴν τοῦ δικαστοῦ κατώρθωσε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωματίον του· ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἦτον ἀκαμπτος. Τότε ὁ γέρον ἐβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν δύο χιλιάδας

συγχοῦς εἰς τὴν φυλακὴν. Τὸ καφεναῖον δὲν ἦτον μακρὸν. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν, ἀλυσοδέθη ὡς καὶ πρῶτον ἀπὸ τὸν σωτῆρά του, ἤκουσε τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ, καὶ ἔμεινε πάλιν μόνος.

« Ἡ πόλις ἦτον εἰς μεγίστην ταρτηχὴν· πολλοὶ ἴδαν ἐλθόντα μὲ ὄρμην εἰς τὸ καφεναῖον ὅπου συνέβη ὁ πρῶτος φόνος, τὸν κατάδικον ἀγριωπῶν, κάτωχρον μαχαιρώσαντα ἀξιώματικόν, καὶ γενόμενον ἀφαντον ἐνῶ ἐπροσπάθουν νὰ βοηθήσουν τὸν πληγωθέντα.

Μελίτη.

φλωρίων, καὶ εἶπεν εἰς τὸν δικαστὴν ὅτι θὰ ἐδίωξεν ἄλλα τόσα εἰς αὐτὸν εἰάν ἐσωζε τὸν υἱὸν του.

— Τὸ πρᾶγμα εἶναι δύσκολον, εἶπεν ὁ δικαστὴς, ἔπαγε μ' ὅλον τοῦτο νὰ ἐπισκερθῆς τὸν υἱὸν σου. Ἰδοὺ ἡ ἀδεια. Ἐν τοσοῦτῳ θὰ σκερθῶ.

« Ὁ πατὴρ ὑπέκωσεν. Ἀλλὰ πῶς νὰ σώσῃ ὁ δικαστὴς τὸν κατάδικον, ἀφοῦ αὐτὸς πλῆρον παντὸς ἄλλου ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἐπέμεινε νὰ δοθῇ παράδειγμα; Προσκαλέσας τὸν δεσμοφύλακα τὸν ἠρώτησεν εἰάν ὁ κατάδικος ὡμολόγησε τέλος πάντων τὴν ἐνοχίαν του. Μαθὼν δὲ ὅτι ἐπέμεινε πάντοτε ἀρνούμενος, διέταξε τὸν δεσμοφύλακα νὰ μείνῃ ἐκεῖ προφρασιθεὶς ὅτι θὰ συμβουλευθῇ νομικοὺς τινὰς συγγραφεῖς· μετέβη εἰς τὴν βιβλιοθήκην του, ἐξῆλθε διὰ κρυφίας τινὸς θύρας, ἔδραμεν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐμῆκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἣ ἡοῖα ἐκοινωνεῖ μὲ τὴν φυλακὴν, τὴν ἤνοιξε καὶ ἴδε τὸν κατάδικον.

— Ἦλθα νὰ σὲ σώσω, εἶπεν· εἶμαι ὁ δικαστὴς σου. Ἐάν θέλῃς νὰ ζήτης πρόπει νὰ ἐκτελέσῃς κατὰ γράμμα τὰς ὁδηγίας μου· ὑπάκουσε χωρὶς νὰ σκερθῆς. Ἰδοὺ μάχαιρα· λάβε τὴν· φύγε ἀπὸ τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας ἣ ἡοῖα εἶναι πρὸς τὸν αἰγιαλόν, καὶ τρέξε εἰς τὸ καφεναῖον ὅπου ἐπραξες τὸ πρῶτον ἐγκλημα. Ἐμῶν, φέρθητι εἰς τρόπον ὥστε νὰ σὲ γνωστούν ὅλοι ὅσοι θὰ εἶναι ἐκεῖ, καὶ ἐμπηξὲς ἀρόβως τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος ὅπου θὰ θέλῃς. Φύγε μετὰ ταῦτα, καὶ ἄφες τὴν μάχαιραν ἐπάνω εἰς τὸν πληγωμένον. Πρόσεξε ὅμως νὰ ἐκτελέσῃς ὅλ' αὐτὰ μὲ ταχύτητα καὶ ἐπιτηδειότητα, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς ἐδῶ.

« Ὁ κατάδικος ἔφυγε, καὶ ὁ δικαστὴς ἔμεινεν ἀνή-

« Ἄλλ' ἦτον ἄρα γε ὁ ἴδιος; Πῶς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἐνῶ ἦτον εἰς τὰ σίδερα; Ἄλλ' ἡ ὁμοιότης ἦτον μεγίστη. Ὁ πληγωθεὶς ἀπέθανε. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν πολλοὶ ξένοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ βεβαίως ὁ νέος δολοφόνος θὰ ἦτον ἐξ αὐτῶν.

« Πολὺς θόρυβος ἔγεινε διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν· καὶ ἡ φήμη ἔφθασε καὶ εἰς τοῦ δικαστοῦ τὰς ἀκοὰς τοῦ ὅπου ἡ ἀκεραιότης συνταράχθη. Μήπως, εἶπε, μὰς ἠπάτησε προηγουμένως ἡ τόση ὁμοιότης; Τὴν ὑπόθεσιν τύττην ἐδικαιολόγηε ἡ τόση ἐπιμονὴ τοῦ καταδικασθέντος καὶ ἡ ἀταραξία του. Ὁ ἐντιμὸς δικαστὴς ἐδείξεν ἀμφιβολίας. Διὰ νὰ καθησυχάσῃ δὲ τὴν συνείδησίν του ἔστειλεν ἕνα τῶν γραμματέων εἰς τὴν φυλακὴν διὰ νὰ παρατηρήσῃ εἰάν ἦτον ἐκεῖ ὁ κατάδικος, καὶ βεβαιωθεὶς περὶ τούτου ἀνέστειλε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐδόθη, ἐπὶ τῆ συστάσει αὐτοῦ, πλήρης χάρις εἰς τὸν φονέα. Ὁ δολοφόνος δικαστὴς ἔβαλεν εἰς τὸν κορβανῶν του τέσσαρας χιλιάδας φλωρίων καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν κλίνην του. Μετὰ δέκα ἔτη ὁ διπλοῦς δολοφόνος, ἐνῶ ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ, ἐξωμολογήθη καὶ τὰ δύο τοῦ ἐγκλήματι.

« Μὴ γελάτε, ἐξοχώτατε, διὰ τὰ παράδοξα αὐτὰ ἀνέκδοτα, τὰ ὅποια ἴσως ἐκλαμβάνετε εἰς μύθους. Συμβουλεύω τοὺς ποιητὰς ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνανεώσουν τὰς ἐξαντληθείσας δραματικὰς ὑποθέσεις των, νὰ ὑπάγουν εἰς Μελίτην, εἰς Ἀκράγαντα, εἰς Πάνορμον, εἰς Μεσσήνην ἢ καὶ εἰς Λιθόρνον. Ἰδοὺ καὶ ἄλλο μικρὸν ἀνέκδοτον, ὅπως πρόσφατον, ὀλιγώτερον δραματικὸν τῶν ἄλλων· συνέβη εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν πόλιν.

« Τοῦρκὸς τις ἔμπορος ὀνομαζόμενος Φασούλ-

μπεις, ἐνοστιμεύθη νέαν τινά κυρίαν τῆς πόλεως ἐκείνης· κατὰ δυστυχίαν του ἔμως δὲν ἐγνώριζε τοὺς ἐρωτικὰς τρόπους τῶν εὐρωπαϊῶν. Οἱ ἄλλοι ἔμποροι, γνωρίζοντες ἀρκετὰ καλὰ τὰ συμφέροντά των, ἐπεριποιούντο τώσῳ πλέον εὐχαρίστως τὸν πλούσιον μουσουλμάνον, καθόσον ἐξώδευεν ἀφθόνως τὰ φλωρία του, ἦτον εὐθυμος παρὰ τὸ σύνθημα τῶν ὁμογενῶν του, εὐγενής, εὐμορφος, καὶ ἐνδύετο πλουσίως· ἀλλὰ καὶ αἱ κυρίαι τῆς Λιβόρνου ἐφαίνοντο συμπαθεῖσαι ὡς αὐτὸν. Εἰς τινὰ χορὸν γενόμενον εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς τῶν πρώτων κατοίκων τῆς πόλεως, ὁ καλὸς μας Τούρκος ἶδεν τὴν νέαν καὶ ὡραίαν σύζυγον ὑπαλλήλου τινος, ὅστις ἔλειπε τότε εἰς Φλωρεντίαν. Ἡ κυρία αὐτὴ ἐμειδία ἀκούουσα τὰς ἐρωτικὰς ἐξηγήσεις τοῦ Τούρκου, μόλις τραυλιζόντας λέξεις τινὰς ἰταλικὰς· ἐφάνη πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῆ, καὶ δὲν τὸν εἶπεν ὅτι ἦτον ὑπνδρευμένη. Ὁ Τούρκος εὐθύς ἐπρότεινεν εἰς αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐμελλε νὰ τὴν νυμφευθῇ ἐνώπιον τοῦ προφήτου. Ἀλλ' ἡ πονηρὰ Λιβορνέζα, προσηλώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς γένειον τοῦ Φασούλμπεη,

— Θὰ ἐδεγάρμην, εἶπε, τὴν πρότασίν σου, ἐὰν ὁ πώγων σου δὲν ἔφερε τὸ γελοῖον αὐτὸ γένειον.

— Γελοῖον! ἀνέκραξεν ὁ μουσουλμάνος. Οὔτε τὸ τοῦ ἁγίου προφήτου μας δὲν ἦτον ὡραιότερον.

— Δέγε ὅ,τι θέλεις! ἀπεκρίθη ἐκείνη· δὲν θέλω νὰ σὲ ἰδῶ ἐνόσφ φέρεις τὰς τρίχας αὐτὰς αἱ ὅποια εἶναι κάλλισται διὰ μόνον τοὺς τράγους.

• Ὁ Τούρκος, ὅστις μόλις ἐνόησε τὴν ἰταλικὴν, ὑπέθεσεν ὅτι ἡ Λιβορνέζα θὰ παρεδίδατο ἐπὶ ἐνὶ καὶ μόνῳ ὄρω εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῇ ἀποκοπῇ τοῦ μωαμεθανικοῦ γενείου του. Οἱ ἄσιατικοί, ὡς γνωστὸν, ὑποβάλλονται εἰς μεγάλαν θυσίαν· δὲν ἐβράδυνεν ἄρα καὶ ὁ ἡμέτερος νὰ θυσιάσῃ τὸ προσφιλὲς γένειόν του. Μετὰ τὸ τέλος τῆς θυσίας, ὅταν ὁ πώγων του ἔγεινε καθαρὸς ὡς καθρέπτης, διευθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀγαπητῆς τοῦ Ἰταλίδου, διὰ νὰ θέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της τὴν ὑπεράνθρωπον αὐτὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐρωτός του.

— Κυρία! ἀνεφώνησε κυχγάζουσα ἡ ὑπηρετὶς τῆς Ἰταλίδου, ἰδοὺ ὁ Τούρκος.

— *Seccatura!*

— Μὲ ὀλόκληρον σύνταγμα ἄλλων Τούρκων.

— *Male!*

— Καὶ μὲ ἄλλο σύνταγμα τσιμπουκίων τὰ ὅποια φέρουν οἱ δαῦλοί του.

— *Peggio!*

— Καὶ μὲ πώγωνα ὑαλιστὸν ὡς μάγμαρον.

— *Pessimo!*

• Καὶ τῶντι, δώδεκα ἄλλοι Τούρκοι ἤρχοντο κατόπιν φέροντες δῶρα πρὸς τὴν νύμφην· διότι ὁ Φασούλμπεη, πιστεύσας εἰς τὴν ὑπόσχεσίν της, ἔθεωρεῖτο μετὰ τὸ ἔθροισμα τοῦ γενείου του ὡς νόμιμος σύζυγος αὐτῆς. Οἱ γάμοι τῶν Ὀθωμανῶν τελοῦνται ἐπλουστάτα· φθάνει μόνον νὰ λάβῃς κατοχὴν μιᾶς γυναίκου, καὶ δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη ἄλλων διατυπώσεων. Οὕτω καὶ ὁ ἡμέτερος Τούρκος, ἔλθε νὰ στή-

σῃ τὴν σκηνὴν του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὡραίας Ἰταλίδου. Ἐμῶν ἄμέσως εἰς τὸν κοιτῶνά της, καὶ ἀφῆκε τοὺς ἀκολουθοῦς του καθημένους μ' ἐσταυρωμένους πόδας εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ ἐκθέτοντας τὰ σάβλια, τοὺς σελιμιέδας καὶ τὰ μακρότατα τσιμπούκια, τὰ ὅποια ἔφερε δῶρον εἰς τὴν σύζυγόν του.

• Ἡ Ἰταλὶς, ἰδοῦσα αἴφνης ἐμπροσθέν της τὸν Τούρκον ἐνῶ μόλις ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνην της, δὲν ἔξευρε τί νὰ κάμῃ. Παρακλήσεις, ἐπιχειρήματα, θυμοὶ, ὑποσχέσεις, ὅλα ἦσαν μάταια. Δὲν ἐθυσίασε τὸ γένειόν του ὁ Φασούλμπεη, καὶ αὐτὴ δὲν ἔδωκε τὸν λόγον της; Ἐχρηιάζετο ἄλλη συμφωνία ἰερωτέρα, ἄλλη ἀφοσιώσις ἀξιοτέρα ἀμοιβῆς; Ἀγνοῶ πῶς θὰ ἐτελείονεν αὐτὴ ἡ περίεργος σκηνή, ἐὰν ἡ σύγγρανος ἀφίξις τοῦ ἀνδρός τῆς Ἰταλίδου δὲν παρουσιάζετο ὡς νέα περιπέτεια τοῦ δράματος. Ὅταν ἐμβὰς εἰς τὴν αἴθουσαν ἶδε τοὺς δώδεκα Τούρκους ἐξηπλωμένους μὲ τὰ τσιμπούκια των, ἠπόρει τί νὰ φαντασθῇ· ἐνόησεν ὅτι κατὰ λάθος ἦλθαν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀλλ' ἕνας ἐξ αὐτῶν, ἐννοήσας τὴν ἀπορίαν του, τὸν εἶπεν ὅτι εὕρισκετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φασούλμπεη νυμφευθέντος πρὸ ὀλίγου τὴν οικοδέσποιναν.

• Ἡ ἐξηγήσις δὲν ἦτον πολλὰ νόστιμος.

• Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Λιβορνέζος, ὅστις παρὰ τὸ σύνθημα τῶν συμπατριωτῶν του ἦτον ζηλότυπος, ὁ Φασούλμπεης ἐνυμφεύθη τὴν οικοδέσποιναν! Ἀλλ' αὐτὴ εἶν' ἐδική μου!

• Βίβει καὶ ὤρμησε πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς γυναικός του, ὅπου ἶδεν αὐτὴν μὲν ἀνθισταμένην μὲ ἀγανάκτησιν, ἐκείνον δὲ ἐπιμένοντα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δικαιωμάτων του. Ἡ πάλη ἦτον δραματικωτάτη. *Καρολίνα μου! Πέπο μου!* Αὐταὶ αἱ φωναὶ ἠκούσθησαν συγχρόνως. Εἰς μάτην ὁ Ἰταλὸς ἔλεγεν εἰς τὸν Τούρκον ὅτι αὐτὸς προλαβὼν ἐνυμφεύθη τὴν οικοδέσποιναν· ὁ Φασούλμπεης ἦτον τοσοῦτον ἀκατάπιστος, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ μεσολαβήσῃ ἡ ἀστυνομία καὶ νὰ ἐπιφέρῃ καταστροφὴν ταχεῖαν εἰς τὸ δράμα. Ὁ μὲν Τούρκος, στερημένος τοῦ γενείου του καὶ ἀπρίζων ἀπὸ θυμὸν, μετεβιβάσθη εἰς τὸ πλοῖον τὸ ὅποῖον τὸν εἶχε φέρει πρὸ τινος καιροῦ, καὶ ἐβιάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ ἄμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγένητος καὶ ἀγωναίικωτος, ὁ δὲ ζηλότυπος Ἰταλὸς ἐκοιμήθη ὑπνον ἀτάραχον. •

Διὰ τοιούτων διηγήσεων, ὁ ὁδηγός μου Καλαβρέσας μὲ ἔτερπεν ἐνῶ ἐπεριφερόμεθα. Μὲ εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ παραστήσω τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεώς του, τὴν ποιήσιν τῶν χειρονομειῶν του, τὴν εὐγλωττίαν τῶν μιμητικῶν του σχημάτων δι' ὧν ἐσυμπλήρωνε τὰς διηγήσεις του, καὶ ἐνεχάραττεν εἰς τὴν μνήμην μου τὰ περίεργα ἀνέκδοτα, τὰ ὅποια εἶχε θερίσει ἀφθόνως κατὰ τὰς πολυχρονίους περιπλανήσεις του.

N.

